

Utlåtande 2017: RI+V (Dnr 135-1956/2017)

Inrättande av Årstaskogen - Årsta holmar naturreservat

Hemställan från exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Naturreservat för Årstaskogen och Årsta holmar med det syfte, de föreskrifter och den avgränsning som framgår av bilaga 2 och 3 till utlåtandet inrättas.
2. Skötselplan enligt bilaga 4 till utlåtandet för naturreservatet Årstaskogen och Årsta holmar fastställs.

Föredragande borgarråden Karin Wanngård och Katarina Luhr anför följande.

Ärendet

Kommunfullmäktige gav i budget 2012 exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden i uppdrag att inrätta ett naturreservat för Årstaskogen och Årsta holmar. Syftet är att skydda området för friluftsliv och rekreation i ett stadsnära sammanhang, skydda och stärka stadens biologiska mångfald och framhäva kulturhistoriska spår i landskapet.

Enligt stadens översiktsplan ska den centrala staden utvidgas till bland annat Liljeholmen, Årsta och Johanneshov. I samband med detta ska behovet av innehållsrika parker, attraktiva offentliga miljöer och stråk säkerställas.

Förslaget till inrättande av naturreservat har varit ute på samråd under år 2014 och på ett förnyat samråd under år 2017. Efter samråden har vissa justeringar gjorts i förslaget utifrån inkomna synpunkter.

Beredning

Ärendet har beretts av exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret konstaterar att naturreservatet för Årstaskogen och Årsta holmar är en viktig pusselbit för att säkra stadens gröna samband och anser därför att det är positivt att det nu finns ett reservatsförslag som säkerställer naturområdets värden och samtidigt möjliggör för bostadsexploatering i anslutning till reservatet.

Våra synpunkter

Vi välkomnar att ett naturreservat i Årstaskogen nu äntligen kommer att inrättas. När staden bygger mycket är det samtidigt viktigt att värna om vår mest värdefulla natur. Bildandet av ett naturreservat i Årstaskogen har länge diskuterats men skjutits upp ett flertal gånger. Mot den bakgrunden är det viktigt att få till stånd ett naturreservat snarast möjligt som gör att vi kan värna ett viktigt grönområde i staden.

Över 20 000 nya bostäder byggs eller planeras att byggas i Årsta och dess absoluta närhet, vilket gör bevarandet av denna stadsnära skog angeläget, för nuvarande och kommande Årstabor och andra stockholmare. I närtid kommer tre naturreservat inrättas inom stadsdelens gränser (Årstaskogen, Rågsved och Hagsätra). Det är därför angeläget att det från stadens sida finns ett helhetstänkt och en tydlig samordning av insatser kopplat till inrättandet och driften av reservaten, såväl för naturvärden som sociala och rekreativa värden. Förslaget till reservat innefattar stora ekologiska värden. Avsatta medel för initieringskostnader bör dock ses över och utökas för att kunna säkerställa en del av de planerade ekologiska, rekreativa och kulturhistoriska åtgärderna, exempelvis genom medel från Grönare Stockholm.

Årstaskogen är en viktig pusselbit för att säkra stadens gröna samband varför det är av stor vikt att naturvärden i anslutning till reservatet värnas och utvecklas och ekologiska spridningsvägar säkras.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Beslutskarta Årtaskogen – Årsta holmar naturreservat
3. Beslutshandling Årtaskogen – Årsta holmar naturreservat
4. Skötselplan

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Föredragande borgarråds förslag till beslut avslås.
2. Berörda nämnder ges i uppdrag att genomföra en utredning för Stockholms framtida grönstruktur med utgångspunkt i en prognostiserad befolkningsökning till år 2100.
3. Därutöver anføres följande.

Vi tar fasta på att stockholmarna värdesätter kombinationen av en tät levande stad och grönområden av hög kvalitet, ett av Stockholms mest signifikanta kännetecken är dess gröna och blå värden. I stadsplaneringen ska det därför vara självklart att verka för ekologiska värden, att bygga klimatsmart och till en rimlig slutkostnad för de boende. Det är en principiellt viktig fråga som ska gälla över hela staden, då ett större invånarantal ökar trycket på stadens parker, grönområden och vattenspeglar. För framtiden kommer det att bli allt mer väsentligt att peka ut strategiskt viktiga naturområden och att hantera bebyggelse vid och på vatten varsamt. Stadens grönområden och parker ska kvalitetssäkras och utvecklas, nya parker och träd ska anläggas som en naturlig del av stadsutvecklingsområden. Grönskan och vattnet ska utnyttjas för att förbättra stadsklimatet och mildra konsekvenserna av klimatförändringar.

Särskilt i tätbebyggda stadsdelar är det viktigt att minska andelen hårdgjorda ytor och öka mängden grönska med fler träd, pocket-parker, planteringar och gröna tak. Men även i tidig områdesplanering är det väsentligt att ta höjd för grönstrukturer. I detta avseende handlar det om stadens markförvaltning, varför det är av principiell vikt att staden, det vill säga stockholmarna, har rådighet över marken inom kommunens gräns. Att överlåta till staten att äga rådighet över stora markarealer i Stockholms stad är att flytta frågan från den lokala demokratin till de statliga myndigheter som enbart utgår ifrån lagar och förordningar.

Stockholms stad har redan idag, genom bland annat Plan- och bygglagen, fullgoda möjligheter att reglera användningen av stadens mark. Det innebär att det är fullt möjligt att skydda grönområden och parker för framtiden även utan att ge bort marken till någon annan instans. Det är dock viktigt att detta görs med sikte på hållbarhet över

lång tid, eftersom kortsiktiga regleringar inte ger det skydd som behövs för helhetsperspektivet.

Det är därför angeläget att berörda nämnder genomför en utredning för Stockholms framtida grönstruktur med utgångspunkt i en prognostiserad befolkningsökning till år 2100. I utredningen ska ingå att, utifrån en nationell benchmarking, föreslå konkreta åtgärder som syftar till att förbättra kvaliteten i och tillgängligheten till befintliga parker.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Naturreservat för Årtaskogen och Årsta holmar med det syfte, de föreskrifter och den avgränsning som framgår av bilaga 2 och 3 till utlåtandet inrättas.
2. Skötselplan enligt bilaga 4 till utlåtandet för naturreservatet Årtaskogen och Årsta holmar fastställs.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
K A R I N W A N N G Å R D

Katarina Luhr

Ulrika Gunnarsson

Remissammanställning

Ärendet

Exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt stadsbyggnadsnämnden har gemensamt tagit fram ett förslag till naturreservat för Årstaskogen och Årsta holmar. Reservatet föreslås få namnet ”Årstaskogen-Årsta holmar naturreservat”.

De delar av ett naturreservatsbeslut som får rättsverkan är syfte, avgränsning och föreskrifter. Dessutom ska en skötselplan fastställas av kommunfullmäktige vid inrättandet av reservatet.

Syfte

Syftet med att skydda Årstaskogen som naturreservat är att skydda och utveckla ett stadsnära naturområde för friluftsliv och rekreation med upplevelsevärden i form av till exempel skogskänsla, vattenkontakt och en sammanbindande funktion mellan stadsdelar. Syftet är även att skydda och stärka områdets funktion för den biologiska mångfalden, som kärnområde för växter och djur. Ett skydd genom naturreservat syftar även till att skydda och framhäva kulturhistoriska spår i landskapet.

Syftet med att skydda Årsta holmar som naturreservat är att skydda och bevara för Stockholm unika stadsnära skärgårdsöar med ett rikt natur- och kulturlandskap, skydda och för biologisk mångfald stärka värdefulla biologiska värden som gungfly, stränder, våtmarker, kulturlandskap samt öarnas rika växt- och djurliv, värna en skyddad livsmiljö för störningskänsliga växt- och djurarter, skydda och bevara upplevelsekvaiteter knutna till en unik natur- och kulturmiljö. Syftet är även att bevara och stärka möjligheterna till varsamma besök på öarna.

Avgränsning

Reservatet föreslås bli cirka 66 hektar stort. Årstaskogen motsvarar 44 hektar, Årsta holmar 11 hektar, Årstaviken längs med Årstaskogen 7 hektar och Årstaviken runt Årsta holmar 4 hektar av dessa.

Skötselplan

I samband med ett naturreservatsbeslut ska en skötselplan för reservatet fastställas, bilaga 4. Skötselplanen förvaltar områdets rekreatiöns-, natur-, och kulturvärden i linje med reservatets syfte.

Det är respektive stadsdelsnämnd som ansvarar för skötseln av reservatet i enlighet med föreskrifter och skötselplan.

Ekonomisk kalkyl

Den ekonomiska kalkylen beskriver initieringskostnader samt drifts- och underhållskostnader som uppkommer till följd av inrättandet av naturreservatet.

Tillsynen åligger miljö- och hälsoskyddsnämnden men kostnaden belastar exploateringsnämndens budget om uppskattningsvis cirka 0,15 miljoner kronor per år.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 7 december 2017 följande.

1. Exploateringsnämnden godkänner samrådsredogörelsen.
2. Exploateringsnämnden föreslår att kommunfullmäktige inrättar Årtaskogen och Årsta holmar naturreservat med det syfte, de föreskrifter och den avgränsning som framgår av bilaga 2 och 3 till kontorens gemensamma tjänsteutlåtande, samt att kommunfullmäktige fastställer skötselplanen i bilaga 4 till kontorens gemensamma tjänsteutlåtande som skötselplan för naturreservatet.
3. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation anfördes av Joakim Larsson m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Stefan Hansson m.fl. (alla S), Lennart Tonell m.fl. (alla MP) och Rikard Warlenius (V), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Susanne Wicklund (C), *bilaga 1*.

Exploateringskontoret, miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontorets gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 24 november 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms befolkning växer snabbt och behovet av tätortsnära natur för rekreation och bevarad biologisk mångfald blir större. Årtaskogen och Årsta holmar utgör en viktig del i Stockholms gröstruktur. Kommunfullmäktige har därför i sin budget gett förvaltningarna i uppdrag att inrätta ett naturreservat för Årtaskogen och Årsta

holmar. Syftet är att skydda området för friluftsliv och rekreation, skydda och stärka stadens biologiska mångfald och framhäva kulturhistoriska spår i landskapet.

Exploateringskontoret, miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret tog gemensamt fram ett förslag till naturreservat för Årstaskogen och Årsta holmar som var ute på samråd 2014. Efter samrådet bearbetade exploateringskontoret tillsammans med stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen samrådsförslaget utifrån inkomna yttranden och för att möjliggöra bostäder i anslutning till Årstaskogen. Det reviderade förslaget sändes ut på samråd till berörda myndigheter och sakägare 22 september till 23 oktober 2017. Efter det förnyade samrådet har vissa justeringar gjorts i förslaget utifrån inkomna synpunkter.

Avgränsningen av naturreservatet har gjorts med avvägning mellan natur-, kultur- och rekreationsvärden och det långsiktiga behovet av bostadsbyggande. Reservatet är totalt ca 66 hektar vilket är ca 1,5 % större än det förslag som var på samråd hösten 2017 och 0,7 % större än det som var på samråd 2014.

Bakgrund

Enligt Stockholm stads budget ska berörda nämnder arbeta för att inrätta ett naturreservat för Årstaskogen och Årsta holmar. Detta eftersom Stockholms befolkningsantal ökar fort vilket leder till att behovet av tätortsnära natur för bevarad biologisk mångfald och rekreation ökar. Samtidigt är behovet av bostäder i Stockholm stort och fram till 2030 har staden satt som mål att bygga 140 000 nya bostäder med ett delmål om 80 000 bostäder till 2025.

Enligt stadens reglemente har stadsbyggnadsnämnden till uppgift att fatta beslut om tillstånd och dispenser i naturreservaten och miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsynsmyndighet. Respektive stadsdelsnämnd ansvarar för att skötseln sker enligt reservatsföreskrifter och skötselplan. Exploateringsnämnden är i egenskap av markägare initiativtagare och står för investeringskostnaderna.

Tidigare beslut

Enligt stadens översiktsplan, Promenadstaden, ska den centrala staden utvidgas till bland annat Liljeholmen, Årsta och Johanneshov. I samband med detta ska behovet av innehållsrika parker, attraktiva offentliga miljöer och stråk säkerställas.

Kommunfullmäktige beslutade i budgeten för 2012 att ge exploateringsnämnden i uppdrag att i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden bilda naturreservat av Årstaskogen och Årsta holmar.

Exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden beslutade i maj 2014 att skicka förslag om inrättande av naturreservat för Årstaskogen och Årsta holmar på samråd.

Stockholms stads miljöprogram 2016-2019 godkändes av kommunfullmäktige den 4 april 2016. Ett av programmets mål är att *Staden ska ha en livskraftig grönstruktur med rik biologisk mångfald*. Det ska bland annat ske genom att

- upprätthålla och utveckla funktionerna i strukturen av ekologiskt

värdefulla områden

- säkerställa en ändamålsenlig skötsel och
- genom att hänsyn tas till förutsättningar för biologisk mångfald och en lämplig grönytekomensation säkerställs när ny mark används

Kommunfullmäktige beslutade i budgeten för 2017 med inriktning på 2018 och 2019 att exploateringsnämnden i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ska inrätta naturreservat i Årstaskogen och Årsta holmar.

Dokumentet Grönare Stockholm godkändes av kommunfullmäktige den 13 februari 2017. Målen i dokumentet är:

- Stockholmarna ska ha god tillgång till parker och natur med höga rekreations- och naturvärden.
- Staden ska ha en livskraftig grönstruktur med rik biologisk mångfald
- Ett effektivt resursutnyttjande och samspel mellan förvaltning och utveckling.

Exploateringsnämnden beslutade att godkänna en lägesrapport för Årstaskogen och Årsta holmar den 8 juni 2017.

I förslaget till ny översiktsplan för Stockholm, som var på utställning fram till 3 september 2017, anges att satsningen på att skapa tätastadsdelar i områden kring stadskärnan ska fortsätta. Ytterligare en strategi är att möjliggöra värdeskapande kompletteringar. Samtidigt är några av målen bland annat att tillräcklig mark behöver avsättas för det som skapar goda livsmiljöer också på lång sikt samt att vidareutveckla det sammanhängande parknätet och en livskraftig grön infrastruktur.

Exploateringsnämnden beslutade att uppdraga åt exploateringskontoret att förbereda ett samråd för ett reviderat förslag till naturreservat för Årstaskogen och Årsta holmar den 24 augusti 2017

Exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden beslutade i september 2017 att skicka ett reviderat förslag om inrättande av naturreservat för Årstaskogen och Årsta holmar på samråd.

Samrådsredogörelse

Ett reviderat förslag till naturreservat för Årstaskogen och Årsta holmar hölls mellan den 22 september och 23 oktober 2017. Remissen skickades till innehavare av särskild rätt (sakägare), myndigheter, länsstyrelsen och kommunala instanser. I bifogad samrådsredogörelse (bilaga 1) finns de 9 yttrandena från remissen 2017 i sin helhet, samt kontorens ställningstaganden.

Av de yttrandena som kom in var alla positiva till att inrätta ett naturreservat för Årstaskogen och Årsta holmar. Några var dock kritiska till föreslagen reservatsgräns.

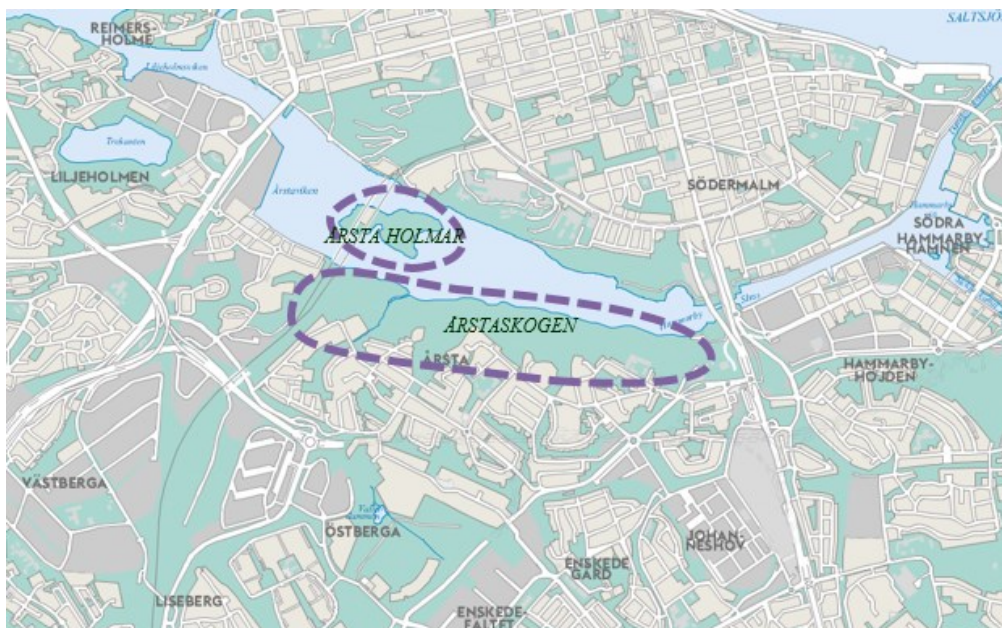
Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet

har reservatsgränsen vid kvarteret Orrhammaren ändrats och förtydliganden gjorts i beslutshandling och skötselplan. Alla ändringar i reservatshandlingarna beskrivs mer utförligt under respektive rubrik.

Reservatsförslag

Kontoren har gemensamt tagit fram ett förslag till naturreservat för Årtaskogen och Årsta holmar. Handlingen består av beslutskarta med gränser (bilaga 2) och beslutshandling med beskrivning av reservatet, syfte och föreskrifter (bilaga 3). Till reservatshandlingarna hör även skötselplan (bilaga 4) samt en ekonomisk kalkyl (bilaga 5). Reservatet föreslås få namnet ”Årtaskogen-Årsta holmar naturreservat”.

De delar av ett naturreservatsbeslut som får rättsverkan är syfte, avgränsning och föreskrifter. Dessutom ska en skötselplan fast-ställas av kommunfullmäktige vid inrättandet av reservatet.

Översikt Årtaskogen och Årsta Holmar

Förslag om naturreservat för Årtaskogen och Årsta holmar har tidigare varit på samråd två gånger. Första gången år 2014 remitterades ett förslag till markägare, innehavare av särskild rätt, statliga, regionala och kommunala instanser samt föreningar. Ett allmänt samrådsmöte hölls och förslaget ställdes ut i Tekniska nämndhuset, hos stadsdelsförvaltningen och på stadens webbplats. Efter samrådet bearbetade exploateringskontoret tillsammans med stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen samrådsförslaget utifrån inkomna yttranden och för att möjliggöra bostäder i anslutning till Årtaskogen. Samrådsredogörelsen för detta samråd godkändes i september 2017 och biläggs detta tjänsteutlåtande (bilaga 6).

Ett andra samråd hölls hösten 2017. Då remitterades ett reviderat förslag till berörda myndigheter, länsstyrelsen, berörda kommunala instanser samt innehavare av särskild rätt inom de delar av det reviderade förslaget som inte ingick i förslaget 2014.

Syfte

Årstaskogen föreslås skyddas som naturreservat för att skydda och utveckla ett stadsnära naturområde för friluftsliv och rekreation med upplevelsevärden i form av till exempel skogskänsla, vattenkontakt och en sammanbindande funktion mellan stadsdelar. Syftet är även att skydda och stärka områdets funktion för den biologiska mångfalden, som kärnområde för växter och djur. Särskilt värdefull är det på grund av att det finns sammanhållna barrskogsområden med grova gamla tallar, variationsrik ädellövskog, naturstränder och skyddsvärda arter. Ett skydd genom naturreservat syftar även till att skydda och framhäva kulturhistoriska spår i landskapet.

Årsta holmar föreslås skyddas som naturreservat för att skydda och bevara för Stockholm unika stadsnära skärgårdsöar med ett rikt natur- och kulturlandskap, skydda och för biologisk mångfald stärka värdefulla biologiska värden som gungfly, stränder, våtmarker, kulturlandskap samt öarnas rika växt- och djurliv, värna en skyddad livsmiljö för störningskänsliga växt- och djurarter, skydda och bevara upplevelsekvaiteter knutna till en unik natur- och kulturmiljö. Syftet är även att bevara och stärka möjligheterna till varsamma besök på öarna.

Reservatets avgränsning

Den föreslagna avgränsningen för Årstaskogen-Årsta holmar naturreservat visas i bild nedan samt i bilaga 2. Det föreslagna reservatet är totalt 66 ha stort varav Årstaskogen 44 ha, Årsta holmar 11 ha, Årstaviken längs med Årstaskogen 7 ha och Årstaviken runt Årstaholmar 4 ha. Storleken har ökat ca 1,5 % från det senaste samrådsförslaget och ökat ca 0,7 % från samrådsförslaget 2014. Avgränsningen av naturreservatet har utgått från områdets befintliga värden, befintliga administrativa gränser samt befintlig och framtida potentiell bebyggelse.

Stockholms stad är markägare till all mark inom den föreslagna avgränsningen. Årsta holmar ligger inom Södermalms stadsdelsområde och Årstaskogen inom Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsområde.

I förslaget till naturreservat för Årstaskogen och Årsta holmar har två ändringar i reservatets avgränsning skett sedan ett förslag var på samråd under hösten 2017. Båda ändringar som har gjorts i reservatet berör Årstaskogen, inga förändringar har gjorts för Årsta holmar.

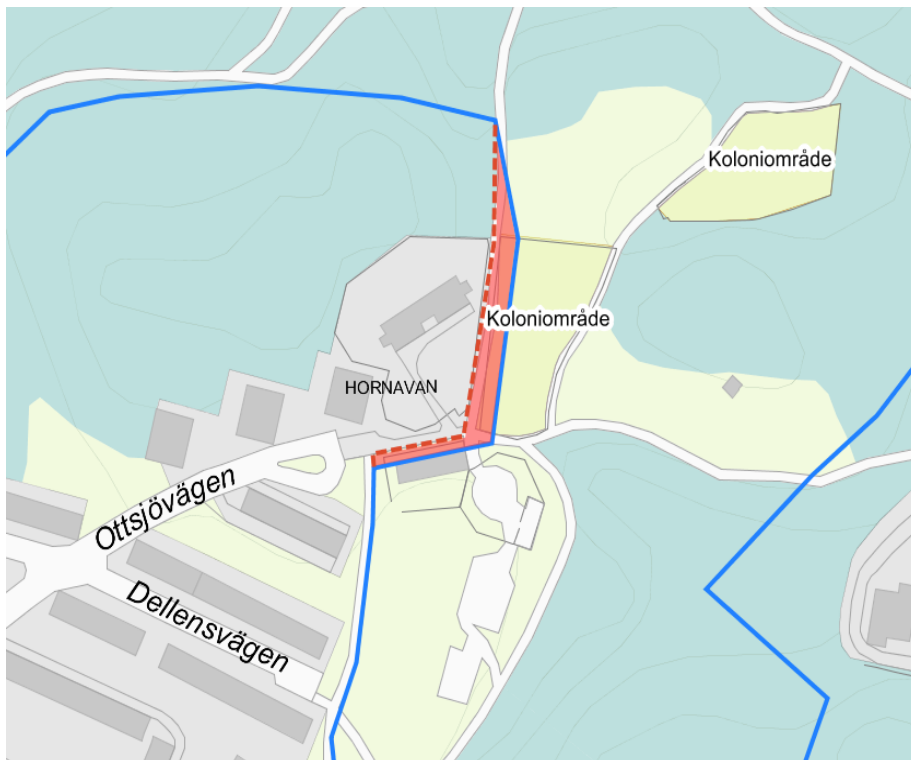
Den första ändringen har skett nordöst om kvarteret Orrhammaren där reservatsgränsen föreslås få samma sträckning som i samrådsförslaget 2014, se bild nedan.

Korrigerings av reservatets gräns vid kvarteret Orrhammaren. Grön-markerat område är det område som föreslås ingå i reservatet. Röd streckad linje är den tidigare föreslagna reservatsgränsen.

Efter att en enkätundersökning har gjorts, vars syfte var att ge staden bättre underlag för den fortsatta planeringen, har det tydligt syns att detta område är mycket uppskattat. Dels för att det är relativt lättillgängligt och dels för att lekplatsen Trollparken ligger här. Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd efterfrågade i sitt yttrande att Trollparken i sin helhet införlivas i naturreservatet. Området består av uppvuxen hällmarkstallskog mellan 70 och 150 år blandat med inslag av yngre tall och har höga ekologiska värden både som ett kärnområde och som en del av ett ekologiskt spridningssamband söderut.

Den andra ändringen av den föreslagna reservatgränsen har skett kring kvarteret Hornavan vid Årstaliden, se bild nedan.

Korrigerig av reservatets gräns vid kvarteret Hornavan. Rödmarkerat område är det område som föreslås utgå ur reservatet. Rödsträckad linje är den tidigare föreslagna reservatsgränsen.

För att möjliggöra en eventuell angöringsgata för framtida potentiell bostadsbebyggelse har den föreslagna reservatsgränsen flyttats ca 12 meter, se bild nedan. En av konsekvenserna blir att ca 500 m² av den när liggande koloniträdgården som tidigare låg i reservatet nu hamnar utanför. Den ytan föreslås istället ersättas inom reservatet till exempel vid den plats som idag består av en förskola som har ett tillfälligt bygglov fram till 2021. I övrigt består området främst av gång- och angöringsvägar samt en mindre del med hållmarkblandskog och ängsmark. Totala ytan som skulle utgå är ca 1300 m².

Det föreslagna reservatets avgränsning med förändringar efter samrådet hösten 2017. Grönt område har tillkommit och rött område har utgått. Streckade orange-röda linjer beskriver reservatsgränsens läge vid samrådet hösten 2017.

Beslutshandling och reservatsföreskrifter

Inom det föreslagna naturreservatet kommer särskilda föreskrifter gälla som reglerar vad man får och inte får göra. Utifrån det föreslagna syftet med reservatet har ett förslag till föreskrifter för området tagits fram, se beslutshandling bilaga 3. Vissa av föreskrifterna (A och B-föreskrifterna) gäller för markägare och andra innehavare av särskild rätt (hyresgäster, arrendatorer, upplåtelseinnehavare, m.fl.), andra (C-föreskrifterna) gäller för allmänheten. A-föreskrifterna reglerar vilka åtgärder som markägare och sakägare får vidta, B-föreskrifterna reglerar vilka naturvårdsåtgärder som staden kan behöva vidta på utarrenderad mark. A-föreskrifterna är av två slag:

- Åtgärder som är förbjudna (återfinns under avsnitt A1-6 i förslag till beslut, dispens kan ges om det finns särskilda skäl)
- Åtgärder som är tillåtna efter tillstånd från kommunen (återfinns under avsnitt A7-12 i förslag till beslut, tillstånd prövas mot syftet med reservatet)

Inom de föreslagna gränserna finns flera verksamheter och anläggningar. Båtklubbar, Årstablicks dansbana, koloniområden, järnvägsbroar, farled av riksintresse

samt befintliga ledningar och tunnlar. Föreskrifterna är utformade så att verksamheter och anläggningar ska kunna fortsätta som tidigare och att det inte ska uppstå konflikt mellan verksamheterna, anläggningarna och föreslagna reservatsföreskrifter

Föreskrifterna är också utformade för att så långt som möjligt inte inskränka allemansrätten eftersom en stor del av syftet är att främja friluftsliv och rekreation. Undantaget från detta är de föreslagna förbuden att störa eller skada djurlivet, att göra upp eld annat än på anvisad plats eller i medhavd grill, att medföra okopplad hund samt det föreslagna tillträdesförbudet på delar av Årsta holmar under en del av året. Under tillträdesförbudet ges dock möjlighet att besöka området på anvisade stigar eller platser.

Årstaskogen och Årsta holmar är i detaljplan utlagda som park eller natur vilket innebär att allemansrätten i områdena också är begränsad av stadens trafik- och ordningsföreskrifter. Det innebär att cykling endast är tillåten där så anges särskilt med påbuds-skylt.

Det är stadsbyggnadsnämnden som behandlar ansökningar om tillstånd eller dispens från föreskrifterna. Miljö- och hälsoskydds-nämnden är tillsynsmyndighet för naturreservatet.

Vissa mindre förändringar har gjorts i beslutshandlingen med reservatsföreskrifter sedan ett förslag var på samråd hösten 2017.

- Ytbegränsningen om 25 kvm för nya anläggningar som kräver tillstånd i föreskrift A9 har tagits bort. Detta för att staden bland annat ska kunna anlägga nya lekplatser och utegym samt ersätta koloniträdgårdslotter inom reservatet.
- Exemplifierat vilka naturvårdande former av skötsel som markägare och innehavare av särskild rätt måste tåla enligt föreskrift B3.
- I föreskrift C6 om förbud att hålla hund okopplad har undantag ändrats till att gälla *ledarhund för synskadad person, servicehund- och signalhund försedd med tjänstetäcke eller för polishund i tjänst*, för att bättre överensstämma med motsvarande undantag i de lokala ordningsföreskrifterna.
- Förtydligat att åtgärder knutna till den *normala driften* samt skötsel och underhåll av befintliga anläggningar är undantagna från reservatsföreskrifterna.
- Lagt till att arbeten med Stockholm Vatten och Avfalls ledningstunnel under markytan inom reservatet är undantagna från reservatsföreskrifterna.

Skötselplan

I samband med ett naturreservatsbeslut ska en skötselplan för reservatet fastställas, bilaga 4. Den ger en beskrivning av områdets bevarandevärden och anger mål och åtgärdsförslag i linje med reservatets syfte. Skötselplanen förvaltar områdets rekreations-, natur- och kulturvärden i linje med reservatets syfte.

I skötselplanen för Årstaskogen – Årsta holmar finns generella skötselanvisningar för nio olika naturtyper och mer detaljerade anvisningar för olika delområden. Det finns också skötselanvisningar för anordningar för rekreation samt för fornlämningar. Till skötselplanen hör en skötselkarta där de olika delområdena framgår.

Det är respektive stadsdelsnämnd som ansvarar för skötseln av reservatet i enlighet med föreskrifter och skötselplan.

Några mindre justeringar av skötselplanen har gjorts sedan det tidigare förslaget som skickades ut på samråd hösten 2017:

- Skötselanvisningar har ändrats så de stämmer överens med den nya föreslagna reservatsgränsen.
- Skötselanvisningarna har också ändrats och kompletterats utifrån den kulturhistoriska inventering som har gjorts av Stockholms stadsmuseum
- Förtydliganden har gjorts angående trädfällning inom koloniträdgårdarna och båtklubbarnas vinteruppläggning.

Ekonomisk kalkyl

Den ekonomiska kalkylen (bilaga 5) beskriver initieringskostnader samt drift- och underhållskostnader som uppkommer till följd av inrättande av det föreslagna reservatet.

Med inrättande av naturreservat följer kostnader för inmätning, utmärkning, information och tillsyn. En kostnadsuppskattning finns redovisad i bilaga 5. Investeringsutgifterna åligger exploateringsnämnden och uppskattas till cirka 2 mnkr.

De uppskattade kostnaderna för driften enligt skötselplanen upp-går till ca 1,5 mnkr per år för Årstaskogen och 0,25 mnkr per år för Årsta holmar. Driftkostnaderna åligger Enskede-Årsta-Vantör respektive Södermalm stadsdelsnämnder. Tillsynen åligger miljö- och hälsoskyddsnämnden men kostnaden belastar exploateringsnämndens budget om uppskattningsvis 0,15 mnkr per år.

Måluppfyllelse

Ekologiska och rekreativa konsekvenser

Årstaskogen som helhet har en funktion som kärnområde i stadens sammanhängande nätverk av grönområden, det vill säga, är tillräckligt stort och fungerar som livsmiljö för fler olika arter. Samtidigt är det av vikt för artrikedomen att det även finns möjlighet till spridning till och från andra grönområden. Årstaskogen har idag svaga spridningssamband med andra grönområden.

Ekonomiska konsekvenser

Inrättande av föreslagna reservatet föranleder vissa initieringskostnader och drift- och underhållskostnader. Initieringskostnaderna är främst knutna till inmätning, utmärkning och skyltning. Den årliga drift- och underhållskostnaden krävs för att

kunna sköta reservatet enligt skötselplanen. Den föreslagna ändringen av reservatets avgränsning från föregående förslag bedöms inte påverka ekonomin nämnvärt. Ytterligare investeringsmedel kan tillkomma för åtgärder inom reservatet till följd av kompensationsåtgärder från eventuell bebyggelse i Årstaskogen utanför den föreslagna reservatgränsen. Dessa medel förväntas läggas på både ekologiska, rekreativa och kulturhistoriska åtgärder.

Ärendets beredning

Ärendet har tagits fram gemensamt av exploateringskontoret, miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret.

Förvaltningarnas förslag

Kontoren föreslår att exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt stadsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige att inrätta naturreservat med tillhörande skötselplan.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 december 2017 följande.

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner samrådsredogörelsen.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att kommunfullmäktige inrättar Årstaskogen och Årsta holmar naturreservat med det syfte, de föreskrifter och den avgränsning som framgår av bilaga 2 och 3 till förvaltningarnas gemensamma tjänsteutlåtande, samt att kommunfullmäktige fastställer skötselplanen i bilaga 4 till förvaltningarnas gemensamma tjänsteutlåtande som skötselplan för naturreservatet.
3. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation anfördes av Jonas Naddebo (C), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Lars Jilmstad m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Katarina Luhr m.fl. (alla MP), Maria Östberg Svanelind m.fl. (alla S) och Mia Lundquist (V), *bilaga 1*.

Exploateringskontoret, miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontorets

gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 24 november 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Se under exploateringsnämnden.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 december 2017 följande.

1. Stadsbyggnadsnämnden godkänner samrådsredogörelsen.
2. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att föreslå att kommunfullmäktige inrättar Årstaskogen och Årsta holmar naturreservat med det syfte, de föreskrifter och den avgränsning som framgår av bilaga 2 och 3 till kontorens gemensamma tjänsteutlåtande, samt att kommunfullmäktige fastställer skötselplanen i bilaga 4 som skötselplan för naturreservatet.
3. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation anfördes av Joakim Larsson m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Erik Slottnér (KD), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (alla S), Cecilia Obermüller m.fl. (alla MP), Maria Hannäs (V), *bilaga 1*.

Ersättnyttrande gjordes av Christina Linderholm (C), *bilaga 1*.

Exploateringskontoret, miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontorets gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 24 november 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Se under exploateringsnämnden.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 12 december 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt Stockholm stads budget ska berörda nämnder arbeta för att inrätta ett naturreservat för Årtaskogen och Årsta holmar.

Naturreservatet för Årtaskogen och Årsta holmar är en viktig pusselbit för att säkra stadens gröna samband. Stadsledningskontoret anser därför att det är positivt att det nu finns ett reservatsförslag som säkerställer naturområdets värden och samtidigt möjliggör för bostadsexploatering i anslutning till reservatet.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att inrätta Årtaskogen och Årsta holmar naturreservat med det syfte, föreskrifter och avgränsning som framgår av bilaga 2 och 3 till detta tjänsteutlåtande samt att kommunfullmäktige fastställer skötselplanen i bilaga 4 som skötselplan för naturreservatet.

Reservationer m.m.

Exploateringsnämnden

Reservation anfördes av Joakim Larsson m.fl. (alla M), enligt följande.

1. Att avslå kontorets förslag till beslut.
2. Att uppdra åt exploateringskontoret att genomföra en utredning för Stockholms framtida grönstruktur med utgångspunkt i en prognostiserad befolkningsökning till år 2100.
3. Att därutöver anföras:

Vi tar fasta på att stockholmarna värdesätter kombinationen av en tät levande stad och grönområden av hög kvalitet, ett av Stockholms mest signifikanta kännetecken är dess gröna och blå värden. I stadsplaneringen ska det därför vara självklart att verka för ekologiska värden, att bygga klimatsmart och till en rimlig slutkostnad för de boende. Det är en principiellt viktig fråga som ska gälla över hela staden, då ett större invånarantal ökar trycket på stadens parker, grönområden och vattenspeglar. För framtiden kommer det att bli allt mer väsentligt att peka ut strategiskt viktiga naturområden och att hantera bebyggelse vid och på vatten varsamt. Stadens grönområden och parker ska kvalitetssäkras och utvecklas, nya parker och träd ska anläggas som en naturlig del av stadsutvecklingsområden. Grönskan och vattnet ska utnyttjas för att förbättra stadsklimatet och mildra konsekvenserna av klimatförändringar.

Särskilt i tätbebyggda stadsdelar är det viktigt att minska andelen hårdgjorda ytor och öka mängden grönska med fler träd, pocket-parker, planteringar och gröna tak. Men även i tidig områdesplanering är det väsentligt att ta höjd för grönstrukturer. I detta avseende handlar det om stadens markförvaltning, varför det är av principiell vikt att staden, det vill säga stockholmarna, har rådighet över marken inom kommunens gräns. Att överlåta till staten att äga rådighet över stora markarealer i Stockholms stad är att flytta frågan från den lokala demokratin till de statliga myndigheter som enbart utgår ifrån lagar och förordningar.

Stockholms stad har redan idag, genom bland annat Plan- och bygglagen, fullgoda möjligheter att reglera användningen av stadens mark. Det innebär att det är fullt möjligt att skydda grönområden och parker för framtiden även utan att ge bort marken till någon annan instans. Det är dock viktigt att detta görs med sikte på hållbarhet över lång tid, eftersom kortsiktiga regleringar inte ger det skydd som behövs för helhetsperspektivet. Vi uppdrar därför till exploateringskontoret att, i samråd med miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret, genomföra en utredning för Stockholms framtida grönstruktur med utgångspunkt i en prognostiserad befolkningsökning till år 2100. I utredningen ska ingå att, utifrån en nationell

benchmarking, föreslå konkreta åtgärder som syftar till att förbättra kvaliteten i och tillgängligheten till befintliga parker. Utredningen och föreslagna åtgärder ska sedan redovisas för nämnden.

Särskilt uttalande gjordes av Stefan Hansson m.fl. (alla S), Lennart Tonell m.fl. (alla MP) och Rikard Warlenius (V) enligt följande.

Vi välkomnar att ett naturreservat i Årstaskogen nu äntligen kommer att inrättas, liksom att det blir något större än tidigare förslag när nu även Trollparken inkluderas. Det är viktigt att vi får till stånd ett naturreservat innan valet 2018, eftersom det är nu det finns en majoritet för ett inrättande. Över 20 000 nya bostäder byggs eller planeras att byggas i Årsta och dess absoluta närhet, vilket gör bevarandet av denna stadsnära skog angeläget, för nuvarande och kommande Årstabor och andra stockholmare. I närtid kommer tre naturreservat inrättas inom stadsdelens gränser (Årstaskogen, Rågsved och Hagsätra). Det är därför angeläget att det från stadens sida finns ett helhetstänkt och en tydlig samordning av insatser kopplat till inrättandet och driften av reservaten, såväl för naturvärden som sociala värden.

Förslaget till reservat innefattar stora ekologiska värden och ser samtidigt till utvecklingspotentialen med vissa investeringar i reservatet. Avsatta medel för initieringskostnader bör dock ses över och utökas för att kunna säkerställa en del av de planerade ekologiska, rekreativa och kulturhistoriska åtgärderna med medel från Grönare Stockholm.

Årstaskogen är en viktig pusselbit för att säkra stadens gröna samband varför det är av stor vikt att naturvärden i anslutning till reservatet värnas och utvecklas och ekologiska spridningsvägar säkras.

Särskilt uttalande gjordes av Susanne Wicklund (C), enligt följande.

- 1 Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
- 2 Att därutöver anför följande:

Centerpartiet har under en lång tid drivit frågan att göra naturreservat av Årstaskogen och Årsta holmar. Redan 2012 deltog vi i kommunfullmäktiges beslut om att ge stadens exploateringsnämnd i uppdrag att ta fram ett förslag till naturreservat. Ett förslag som blev klart 2014 och i samband med detta gick ut på samråd. Tyvärr valde den tillträdande rödgrönrosa majoriteten under hösten 2014 att slänga det förslaget i papperskorgen. Först nu, tre år senare är ärendet tillbaka, men med ett helt nytt förslag. Centerpartiet ser med oro på det liggande förslaget som framstår som en dålig kompromiss mellan Miljöpartiets bevarandekrav och Socialdemokraternas vilja att exploatera skogen.

Centerpartiet menar att det är en förutsättning för en växande storstad att säkra parker, grönområden och platser för rekreation. Genom att bygga högt och tätt kan vi

spara parker och grönområde och samtidigt låta staden växa. I liggande förslag föreslås bebyggelse av bostäder i de områden som vi under förra mandatperioden föreslog skulle bli naturreservat. Det framgår dock inte vilken typ av bebyggelse som majoriteten föreslår i området. Centerpartiet menar att bostäder inte behöver ta den plats som finns i förslaget. Hade staden utnyttjat högre exploateringsstal i andra områden i anslutning till Årstaskogen, exempelvis i Slakthusområdet och Årstafältet, hade det varit möjlighet att bygga samma antal bostäder utan att ta Årstaskogen i anspråk.

Årstaskogen och Årsta holmar utgör med sitt geografiska läge alldeles vid gränsen mellan Saltsjön och Mälaren en viktig del i Stockholms grönstruktur. Beslutsunderlaget som stod klart i april 2014 är knappast något hafsverk utan snarare väl gjorda avvägningar mellan exploatering och naturvärden. De grönområden som i det nya förslaget bevaras är förutom strandlinjen, i hög utsträckning bergssluttningar som ändå inte kan nyttjas för lek eller rekreation. Det är av stor vikt att det finns plats för rekreation och lek i ett område där vi vet att skolor och förskolor har mycket begränsade grönytor. Vi ser också med oro på att det inte presenterats någon vision för hur bebyggelsen är tänkt att utformas. Vi kan inte acceptera att bebygga grönområden om det inte sker på ett sätt som nyttjar ytan på mest effektiva sätt. Vi vill se ett alternativt förslag där bebyggelse sker fram till den gamla reservatskanten. Det finns byggbar mark som var tänkt för bostäder redan 2014. Det måste upp på bordet för jämförelse.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reservation anfördes av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Se under exploateringsnämnden.

Reservation anfördes av Lars Jilmstad m.fl. (alla M) enligt följande.

Se under exploateringsnämnden.

Särskilt uttalande gjordes av Katarina Luhr m.fl. (alla MP), Maria Östberg Svanelind m.fl. (alla S) och Mia Lundquist (V) enligt följande.

Se under exploateringsnämnden.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av Joakim Larsson m.fl. (alla M), enligt följande.

1. Att avslå kontorets förslag till beslut.
2. Att uppdra åt stadsbyggnadskontoret att genomföra en utredning för Stockholms framtida grönstruktur med utgångspunkt i en prognostiserad befolkningsökning till år 2100.
3. Att därutöver anföra följande:

Vi tar fasta på att stockholmarna värdesätter kombinationen av en tät levande stad och grönområden av hög kvalitet, ett av Stockholms mest signifikanta kännetecken är dess gröna och blå värden. I stadsplaneringen ska det därför vara självklart att verka för ekologiska värden, att bygga klimatsmart och till en rimlig slutkostnad för de boende. Det är en principiellt viktig fråga som ska gälla över hela staden, då ett större invånarantal ökar trycket på stadens parker, grönområden och vattenspeglar. För framtiden kommer det att bli allt mer väsentligt att peka ut strategiskt viktiga naturområden och att hantera bebyggelse vid och på vatten varsamt. Stadens grönområden och parker ska kvalitetssäkras och utvecklas, nya parker och träd ska anläggas som en naturlig del av stadsutvecklingsområden. Grönskan och vattnet ska utnyttjas för att förbättra stadsklimatet och mildra konsekvenserna av klimatförändringar.

Särskilt i tätbebyggda stadsdelar är det viktigt att minska andelen hårdgjorda ytor och öka mängden grönska med fler träd, pocket-parker, planteringar och gröna tak. Men även i tidig områdesplanering är det väsentligt att ta höjd för grönstrukturer. I detta avseende handlar det om stadens markförvaltning, varför det är av principiell vikt att staden, det vill säga stockholmarna, har rådighet över marken inom kommunens gräns. Att överlåta till staten att äga rådighet över stora markarealer i Stockholms stad är att flytta frågan från den lokala demokratin till de statliga myndigheter som enbart utgår ifrån lagar och förordningar.

Stockholms stad har redan idag, genom bland annat Plan- och bygglagen, fullgoda möjligheter att reglera användningen av stadens mark. Det innebär att det är fullt möjligt att skydda grönområden och parker för framtiden även utan att ge bort marken till någon annan instans. Det är dock viktigt att detta görs med sikte på hållbarhet över lång tid, eftersom kortsiktiga regleringar inte ger det skydd som behövs för helhetsperspektivet. Vi uppdrar därför till exploateringskontoret att, i samråd med miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret, genomföra en utredning för Stockholms framtida grönstruktur med utgångspunkt i en prognostiserad befolkningsökning till år 2100. I utredningen ska ingå att, utifrån en nationell benchmarking, föreslå konkreta åtgärder som syftar till att förbättra kvaliteten i och tillgängligheten till befintliga parker. Utredningen och föreslagna åtgärder ska sedan redovisas för nämnden.

Reservation anfördes av Erik Slottnér (KD), enligt följande.

1. Att avslå kontorets förslag till beslut
2. Att inrätta Årsta holmar som naturreservat

3. Att planera för ny bostadsbebyggelse med ett urbant mönster som tillvaratar platsens gröna värden samt skapar ett bättre samband mellan Årstadal och Gullmarsplan
4. Att därutöver anföra enligt följande:

Stockholm är en grön stad som dess invånare och besökare uppskattar. När Stockholm förtätas innebär detta ibland intressekonflikter mellan behovet av fler bostäder och bevarande av grönområden. Dessa konflikter kan dock överbryggas genom att bygga på rätt sätt och genom att göra ett aktuellt område mer attraktivt eller att förvandla grönområden till stadsparker. Värde av ett grönområde kan inte endast mätas i antal kvadratmeter utan andra värden såsom tillgänglighet och vistelsevärden måste också vägas in. Att bevara grönstrukturer kräver inte inrättande av naturreservat utan de kan skyddas och förädlas på andra sätt.

Att överlåta till staten att äga rådighet över stora markarealer i Stockholms stad är att flytta frågan från den lokala demokratin till de statliga myndigheter som enbart utgår ifrån lagar och förordningar. Utvecklingen av våra grönområden måste ligga närmare den lokala demokratin och även bjuda på större flexibilitet. Vad som kan verka givet idag för ett område kan om ett antal decennier upplevas som omodernt och förlegat. Kristdemokraterna anser därför att det ska råda en stor försiktighet innan man inrättar nya naturreservat och anser därför att kontorets förslag till beslut ska avslås. Årsta holmar passar dock utmärkt att inrätta som naturreservat då det ligger mer avskilt och knappast kan anses vara lämpligt för bostadsbebyggelse.

Vi är positiva till att området förtätas med bostäder. Detta ska dock ske på ett stadsmässigt sätt som skapar ett bättre samband mellan Årstadal och Gullmarsplan. I det förslag som staden arbetar med uppfylls inte de ambitionerna. Årstas gröna värden ska tas till vara och arbetas in i den nya bebyggelsen. Urbanitet och grönska kan samspela om det utformas på rätt sätt bland annat med anläggandet av nya stadsparker.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (alla S), Cecilia Obermuller m.fl. (alla MP), Maria Hannäs (V) enligt följande.

Se under exploateringsnämnden.

Ersättaryttrande gjordes av Christina Linderholm (C) enligt följande.

Se under exploateringsnämnden.